

Posudek bakalářské práce Jany Šindelářové
Evaluativní prefixy archi-, extra-, hyper-, super- ve francouzštině
(Ústav románských studií, FF UK v Praze, 2012, 59 s. textu + 16 s. příloh)

Obsah. Bakalářská práce se zabývá čtyřmi intenzifikačními předponami, které v současné francouzštině slouží k vyjadřování vyšší míry vlastnosti u adjektiv a některých dalších slovních druhů. V teoretické části autorka nejprve připomíná obecné principy francouzské slovo tvorby a poté charakterizuje způsoby vyjadřování míry vlastnosti u adjektiv. Dále se věnuje kompatibilitě zkoumaných předpon s jednotlivými slovními druhy a zamýšlí se nad možnostmi jejich lexikálního osamostatňování. Praktická část je založena na excerptech z autentických publicistických textů, která byla upravena (dosazení všech čtyř předpon ke každému adjektivu; prefigovaný lexém v pozici přívlastku a přísudku) a předložena formou dotazníků k hodnocení 60 rodilým mluvčím francouzštiny. Úkolem hodnotitelů bylo vyjádřit subjektivní přijatelnost na čtyřstupňové škále. Výsledky jsou analyzovány podle pěti kritérií: shoda s volbou předpony v autentickém textu, syntaktická pozice, pohlaví, věk a sémantika adjektiv. V závěru práce autorka mimo jiné konstatuje, že ve skupině mužů panuje obecně větší shoda v hodnocení přijatelnosti předpon a že předpony *hyper-* a *super-* jsou produktivnější a široce kompatibilní, zatímco u předpon *archi-* a *extra-* se zdá být sémantická kompatibilita omezenější.

Metodologie. Bakalářská práce má v zásadě přehlednou strukturu. Teoretická část vychází z několika francouzských mluvnic a slovníků, avšak nepřihlíží k další literatuře, zejm. k pracím zaměřeným na slovo tvorbu nebo konkrétně na evaluativní předpony. Exemplifikace na stranách 21, 24 a 27 je zcela mechanická, a tudíž heterogenní a zavádějící; vychází z mylného předpokladu, že zkoumané předpony mají vždy evaluativní význam (viz též poznámky níže). V empirické části by bylo možné výsledky pro větší přehlednost prezentovat formou grafů. Text pracuje s přijatelnou terminologií, s výhradou mechanického převedení termínů *épithète* a *attribut* do češtiny (viz poznámka níže); koncept *produktivnosti*, který je ve slovo tvorbě podstatný, není v práci použit.

Konkrétní poznámky a náměty pro obhajobu:

- Str. 12: Autorka vymezuje kategorii vytvořených slov jako slova, která vznikla z již existujících slov. Bylo by však vhodné odlišit slova, která přešla již vytvořená z latiny, a ta, která byla nově vytvořena ve francouzštině – slovo tvorba je jak proces, tak stav.
- Str. 15: Slovníková hesla jsou převzata ze dvou vydání slovníku *Petit Robert*. Bylo by vhodné uvést, jaký je mezi nimi rozdíl a proč jsou v prvním případě uvedeny všechny zkoumané předpony, zatímco v druhém případě jen dvě.
- Str. 16: Evaluativní předpony jsou stylově řazeny do hovorové francouzštiny. Jak však vyplývá ze zkoumaného materiálu, jsou časté také v publicistickém stylu a případně evokují módnost a kosmopolitnost – na tyto skutečnosti by bylo vhodné upozornit.
- Str. 18: Formulace *Stupňování přídavných jmen je tvořeno především odvozováním* neodpovídá skutečnosti.
- Str. 21: Výčet prefigovaných adjektiv je heterogenní a neodpovídá nadpisu kapitoly. Např. *hypernerveux* nelze srovnávat s *hypermétrope* (neprefigované adj. *nerveux* existuje, zatímco **métrope* ne – slovo tvorba zde probíhala jiným způsobem: *hypermetros* + *ops*). U *supersonique* sice prefix jistým způsobem označuje vyšší míru vlastnosti, avšak metonymicky, tj. jinak než např. u *superfin*. *Superflu* není nadměrně tekutý, ale přebytečný.
- Str. 22: První odstavec, který je pokusem o překlad definice substantiv z *Le bon usage*, je zcela nesmyslný.
- Str. 22: Nelze souhlasit s tím, že rod substantiv je ve francouzštině určen především zakončením.
- Str. 24: Heterogenní seznam příkladů (např. slova *superficie*, *superstition* existují jen s předponou a neobsahují žádnou intenzifikaci).
- Str. 25: Výraz *hyper-vite* neexemplifikuje předchozí větu.

- Str. 25: Sloveso *superposer* je prezentována jako odvozenina podstatného jména *superposition*; ve skutečnosti je tomu naopak.
- Str. 27: Do části „Další evaluativní předpony“ by bylo možné zařadit také předponu *méga-*.
- Str. 27: Heterogenní seznam příkladů (např. předpony ve slovech *surnaturel*, *surprendre* či *ultraviolet* nemají evaluativní význam).
- Str. 29: Řazení zdrobňujících přípon do jedné kategorie se superlativní příponou *-issime* je problematické (ač lze případně vystopovat společnou bázi).
- Str. 33: Místo počestných termínů *epitet* a *atribut* je v českém textu vhodné použít zavedené termíny *přívlastek* (*atribut*) a *přísudek* (*predikát*), jinak hrozí nebezpečí záměny (*atribut* je v české gramatice přívlastek, ve francouzské gramatice jmenná část přísudku nebo doplněk).
- Str. 34: Četnost jednotlivých předpon podle sémantiky adjektiv by bylo možné rozvést a případně zpracovat statisticky.
- Str. 45: V první větě třetího odstavce se konstatuje příčinná souvislost mezi větší shodou u výběru předpon a větší shodou v syntaktických pozicích – tvrzení je ale podle mého názoru nepodložené.

Formální poznámky: Jazyková stránka práce je problematická vzhledem k většímu množství překlepů a nedostatečné stylistické úrovni (str. 17: *přesně jak je zmíněno v názvu kapitoly*; str. 25: *Jak se nám podařilo zjistit, dalšími slovními druhy, které jsou tvořeny za pomoci výše uvedených předpon, jsou příslovce a slovesa*; str. 30: *Při práci se slovníky a ostatními odbornými publikacemi týkajícími se tohoto tématu jsme dospěli k různým poznatkům*; str. 35: *Všichni dostali dotazník..., kde bylo na začátku vysvětleno, co mají dělat.*). Obsah: *30let* má být s mezerou; seznam zkratek: běžné zkratky (např., *tj.*) se obvykle neuvádějí; str. 16: *haute degré*; str. 19: *infinement*; str. 19: *nestupňovací* má být *sestupňovací*; str. 20: *pluton*; str. 20: *issisme*; str. 21: *archivielle*; str. 21: *suerflu*; str. 21: *intelligent*; str. 22: *cholestérolémie*, *glyccémie*, *secrétion*, *et elii, français*; str. 24: *superfécation?*; str. 28 *surclaiſser*, *surhauser*; str. 29: *garçonette*; str. 30: *français contemporaine*, str. 35: *na níž* má být *na niž*; str. 48: *véhuculaire*; str. 49: *tykajícím*; str. 50: *bez toho aniž by* je tautologie; chyby ve větné interpunkci, zejména oddělování příslovečného určení na začátku věty čárkou (např. str. 42, 43, 44); nepřijatelná syntaktická parcelace v českém shrnutí a dále např. na str. 40.

Závěr. Předložená bakalářská práce je svou strukturou v zásadě adekvátní; obsahuje také zajímavou empirickou sondu. Ve vícero ohledech však vykazuje značné slabiny (malé množství odborné literatury, mechanická práce s jazykovými doklady, zjevně mylná tvrzení, nedbalost při přípravě textu). Práci považuji za obhajitelnou, avšak vzhledem k výše uvedeným argumentům jsem nucen navrhnout známku *dobře*.

15. června 2012, Tomáš Duběda